Uppsala Montessori

En skola att växa i

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Läsåret 2025-2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. VAD SÄGER SKOLVERKET OCH LAGEN? 3
1.1 Definition av begrepp 3
1.1.1 Diskriminering 3
1.1.2 Trakasserier 3
1.1.3 Kränkande behandling 3
1.2 Läroplanen 3
1.3 Skollagen 3
1.4 Diskrimineringslagen 4
1.4.1 Kön 4
1.4.2 Könsidentitet eller könsuttryck 4
1.4.3 Etnisk tillhörighet 4
1.4.4 Religion eller annan trosuppfattning 4
1.4.5 Funktionsnedsättning 4
1.4.6 Sexuell läggning 5
1.4.7 Ålder 5
2. VÅR UTGÅNGSPUNKT 6
3. PLANENS TILLGÄNGLIGHET 7
3.1 För anställda 7
3.2 För vårdnadshavare 7
4. HUR BARN OCH DERAS VÅRDNADSHAVARE KAN ANMÄLA UPPLEVELSE AV DISKRIMINERING, TRAKASSERIER ELLER KRÄNKANDE BEHANDLING 8
4.1 Så här kontaktas BEO 8
5. ATT FRÄMJA BARNS LIKA RÄTTIGHETER OCH ATT FÖREBYGGA OCH FÖRHINDRA DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING 9
5.1 I vår Montessoriverksamhet 9
5.1.1 Övergripande mål för att främja barns lika rättigheter 9
5.1.2 Individen 9
5.1.3 Gruppen 10
6. ATT UPPTÄCKA TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING 11
6.1 Arbete för att upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling i vår verksamhet 11
6.2 Förskolmiljöns betydelse 11
6.3 Att upptäcka vuxnas trakasserier gentemot barn 11
7. ATT UTREDA, ÅTGÄRDA OCH DOKUMENTERA TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING 13
8. REFERENSER 14

1. VAD SÄGER SKOLVERKET OCH LAGEN?

Skolverket, skollagen och diskrimineringslagen behandlar arbetet mot kränkande behandling. För att ge en bild av vad som sägs i läroplanen och lagen vill vi återge de delar som vi tycker är särskilt viktiga.

1.1 Definition av begrepp

För att förstå arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling är det viktigt att man känner till vad begreppen innebär. Först när man har denna kunskap kan man på ett framgångsrikt sätt arbeta med planen för likabehandling.

1.1.1 Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

1.1.2 Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Om någon ur personalen utsätter ett barn för trakasserier benämns det diskriminering.

1.1.3 Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns värdighet.[1]

1.2 Läroplanen

Enligt läroplanerna ska alla som arbetar i förskolan

- medverka till att utveckla barnens känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att förskolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.[2]

1.3 Skollagen

Av Skollagen framgår att det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för arbetet med

[1] Skolverkets allmänna råd; Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
[2] Lpfö18

trygghet i förskolan. Det innebär bland annat att huvudmannen ska ha kunskap om var problem och risker, som hotar barnens välbefinnande i förskolan, finns och därefter vidta nödvändiga åtgärder. Skolledningen och övrig personal ska ges nödvändig fortbildning, tid och möjlighet att framgångsrikt arbeta för att främja en god lärandemiljö och en trygg miljö för alla barn.[3]

1.4 Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

1.4.1 Kön

Om du har blivit diskriminerad av skäl som har samband med kön kan du anmäla detta. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

1.4.2 Könsidentitet eller könsuttryck

I diskrimineringslagen står att diskriminering som har samband med *könsöverskridande identitet eller uttryck* är förbjuden. Med det menas personer med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från könsnormen, exempelvis transvestiter eller intersexuella.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen *könsidentitet eller könsuttryck.* Alla människor har könsidentitet och könsuttryck, inte bara transpersoner. Med könsidentitet eller könsuttryck menar Diskrimineringsombudsmannen en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön.

1.4.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt lagen en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering – samer, romer, personer med svensk, somalisk, bosnisk etnisk tillhörighet och så vidare. Den etniska tillhörigheten bygger på självidentifikation. Det är alltså individen själv som definierar sin eller sina etniska tillhörigheter.

1.4.4 Religion eller annan trosuppfattning

Alla som har en religion eller en annan trosuppfattning omfattas av skyddet mot diskriminering, exempelvis muslimer, kristna, buddister och ateister.

1.4.5 Funktionsnedsättning

I diskrimineringslagen står att diskriminering som har samband med *funktionsnedsättning* är förbjuden. Med det menas enligt lagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga. De kan bero på skador eller sjukdomar, som fanns vid födseln, har uppstått senare eller förväntas uppstå.

[3] Skollagen

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppet *funktionsnedsättning.* Funktionsnedsättning beskriver nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. Diskrimineringsombudsmannen anser att ett funktionshinder snarare är något som uppstår i en miljö som ställer upp hinder för personer med funktionsnedsättning.

Funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel och synskador med mera. Andra kan förväntas bli ett hinder i samhället i framtiden som till exempel HIV, cancer eller Multipel Skleros (MS). Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Du är alltså även skyddad av lagen även om du har en mindre omfattande funktionsnedsättning.

1.4.6 Sexuell läggning

Homosexuella, heterosexuella och bisexuella kan anmäla diskriminering som har samband med sexuell läggning.

1.4.7 Ålder

Med ålder menas enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder, kan anmäla diskriminering som har samband med ålder.[4]

[4] Diskrimineringslagen

2. VÅR UTGÅNGSPUNKT

Huvudmannen för Uppsala Montessori är tillika rektor för skolan. Ett nära samarbete mellan huvudmannen/rektor och övrig personal möjliggör ett framgångsrikt arbete med trygghet och studiero för förskolans barn.

Förskolans ledning accepterar inte trakasserier eller tendenser till trakasserier i någon form. Barn får inte trakassera barn, vuxna får inte trakassera barn, barn får inte trakassera vuxna och vuxna får inte trakassera vuxna. Var och en i vår verksamhet har ett ansvar att leva upp till detta och att vidta åtgärder om man ser tendenser till trakasserier.

Varje barn ska uppmuntras att berätta för en vuxen på förskolan om hon känner sig trakasserad eller felaktigt behandlad eller om hon ser att någon annan behandlas fel. De vuxna som arbetar i verksamheten ska vända sig till rektor om hon upplever att hon själv eller någon trakasseras eller diskrimineras. Det yttersta ansvaret har skolans rektor.

Hela personalen ska vara insatta i likabehandlingsplanen. Den ska vara en naturlig grund för arbetet på skolan. All personal ska i den dagliga verksamheten arbeta aktivt för att främja barns lika rättigheter och att förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Vårt förhållningssätt ska bygga på respekt för barnet och tilltro till dess förmåga. Om vi vuxna har ett respektfullt förhållningssätt gentemot vår omgivning speglar sig detta i barnen. Diskussioner och reflektioner angående förhållningssättet är ständigt återkommande i personalgruppen och anses vara av största vikt.

Vårdnadshavarna ska delges och informeras om likabehandlingsplanen. Vid varje föräldramöte ska barnens vårdnadshavare kortfattat informeras om likabehandlingsplanens existens och var den finns tillgänglig. På föräldramöten och utvecklingssamtal ska föräldrarna ges möjlighet att diskutera och komma med synpunkter med koppling till likabehandlingsarbetet på förskolan. I den dagliga kontakten med föräldrarna ska vi ha en öppen och informerande kommunikation om barnets situation på förskolan. Föräldrarna är välkomna att besöka förskolan för att se hur verksamheten bedrivs och hur deras barn har det.

För att främja arbetet utifrån likabehandlingsplanen ska personalen ges lämplig fortbildning.

Vid den årliga planeringsdagen i augusti då hela personalen deltar, ska likabehandlingsplanen följas upp, utvärderas och revideras.

Likabehandlingsplanen finns tillgänglig på Uppsala Montessoris hemsida.

3. PLANENS TILLGÄNGLIGHET

Planen ska finnas tillgänglig för anställda vid förskolan samt för vårdnadshavare och barn. Planen är publicerad på Uppsala Montessoris webbplats.

3.1 För anställda

Vid introduktionstillfället av nyanställd informeras personen om att planen finns, dess betydelse och att den finns tillgänglig i sin helhet i avdelningens arbetsmiljöpärm samt på förskolans webbplats. Planen studeras i detalj och revideras en gång per år.

3.2 För vårdnadshavare

Då barnet börjar i förskolan informeras vårdnadshavaren om att planen finns tillgänglig på förskolans webbplats.

”Det kollektiva intresset bör vara det
som begränsar barnets frihet, och
friheten bör ha formen av vad vi
vanligen benämner gott uppförande.
Vi måste därför sätta stopp för allt hos barnet
som sårar och irriterar andra och
för de som urartar till våldsamma
ouppfostrade handlingar.”

Maria Montessori 1917

4. HUR BARN OCH DERAS VÅRDNADSHAVARE KAN ANMÄLA UPPLEVELSE AV DISKRIMINERING, TRAKASSERIER ELLER KRÄNKANDE BEHANDLING

Barnen uppmuntras att berätta för någon vuxen på förskolan om de upplever att de blir kränkta eller behandlas orättvist. Barnet uppmuntras också att berätta för sina vårdnadshavare om de tycker att något känns fel.

Vårdnadshavare uppmanas att kontakta rektor eller övrig personal om de har misstankar om att deras barn utsätts för kränkande behandling.

Möjligheten finns också för vårdnadshavare att lämna information eller göra en anmälan till Barn- och elevombudet (BEO) som är en del av Skolinspektionen.

4.1 Så här kontaktas Skolinspektionen och BEO

Information och anmälan skickas enklast in digitalt via det anmälningsformulär som finns på Skolinspektionens webbplats.

Tfn: 08-586 080 00
Barn- och elevombudet
Box 23069
104 35 Stockholm
E-post: beo@skolinspektionen.se (eller via webbplatsens kontaktformulär)

BEO finns också på Facebook.

5. ATT FRÄMJA BARNS LIKA RÄTTIGHETER OCH ATT FÖREBYGGA OCH FÖRHINDRA DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING

Att främja barns lika rättigheter och att stärka både individen och gruppen är en viktig byggsten i arbetet för att förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

5.1 I vår Montessoriverksamhet

Genom montessoripedagogikens syn- och arbetssätt har vi goda förutsättningar att främja barns lika rättigheter

5.1.1 Övergripande mål för att främja barns lika rättigheter

- Varje barn ska få växa och utvecklas i en stimulerande miljö till en självständig individ med god självkänsla. Alla bidrar med sin unika personlighet och känner sig på så sätt som en viktig del av gruppen. Var och en bidrar till att vi tillsammans skapar en grupp där glädje, harmoni och omsorgskänsla finns.
- Vi har en estetiskt tilltalande miljö som är anpassad till barnen. Vi låter barnen efter förmåga vara delaktiga i att sköta om och ansvara för att vi ska ha en fin miljö med god stämning där alla trivs. De får till exempel vattna blommor, stryka dukar, baka, duka, källsortera sopor, kratta löv, rensa rabatter och utföra andra sysslor som bidrar till gemensam trivsel. Barnen lär sig att återställa det material de använt på sin plats i ett gott skick färdigt för nästa barn att använda. På detta sätt visar vi respekt för barnen och de stimuleras att respektera varandra, de vuxna och miljön.
- Vi har åldersblandade grupper vilket ger stor möjlighet för barnen att hjälpa och stödja varandra. Vi stöttar och uppmuntrar barnen att hjälpa varandra, till exempel att knyta någons rosett, ge fart på gungan eller att läsa en saga för ett yngre barn. För barnen blir det naturligt att hjälpa varandra vilket skapar samhörighet och glädje. I vår miljö finns arbetsmaterial i skiftande svårighetsgrader vilket gör det naturligt för barnen att befinna sig på olika kunskapsnivåer. Det minskar viljan till konkurrens och tävlingsinriktning. Den empatiska förmågan utvecklas och glädjen över att vara tillsammans växer.

5.1.2 Individen

I vår verksamhet arbetar vi med att stärka den enskilda individen. Till exempel stärks individen genom

- att vara aktivt delaktig i planeringen, utförandet och uppföljningen av det egna arbetet i förskolan,
- att samtal mellan vuxen och barn, om hur barnet mår och upplever sin situation, sker både spontant i den dagliga verksamheten och planerat i avskildhet och med gott om

tid,

- att utvecklingssamtal mellan barn, vårdnadshavare och förskollärare sker en gång per år och oftare vid behov,
- att vi har en öppen och tillåtande kommunikation. Vi vuxna ska i alla situationer under dagen vara lyhörda och ge respons på barnens funderingar, åsikter och känslouttryck. Det leder till att barnen känner sig sedda och ger dem en övertygelse om att det de säger tas på allvar,
- att hen får lära sig att säga ifrån på ett bra sätt och genom att hen får öva sig i konfliktlösning**,** social träning och uppförande gentemot varandra och vuxna, och
- att vi vuxna är observanta på barnens samspel och griper in när någon blir orätt behandlad. Med kraft markerar vi att detta beteende inte accepteras. Att ge barnen stöd i konfliktlösning ser vi som en viktig del i vårt arbete. Barnen uppmuntras att säga ifrån när de vill att någon ska sluta med något de inte vill vara med om. Barnen får lära sig att ett nej ska respekteras.

5.1.3 Gruppen

Vi arbetar aktivt för att stärka även gruppen genom

- att varje barn får utveckla sin självkänsla och sin sociala kompetens och därmed bli en god gruppmedlem. Detta uppnås genom arbetet som redogörs för under stycket ovan som kallas ”Individen”,
- gruppsamlingar dagligen då samtal och enkla rollspel kan främja förståelse för könen, religioner, kulturer, synliga och osynliga funktionsnedsättningar, samt sexuell läggning,
- att barnen är delaktiga i omhändertagande av sin miljö. Detta leder till en stark vi-känsla där alla bidrar, och

> *”Barnets frihet bör som sin begränsning ha det gemensamma intresset i den grupp de rör sig; dess form uttrycks i det vi kallar beteende och gott uppförande. Det är den vuxnes plikt att förhindra barnet att göra något som verkar stötande eller sårande för andra, och rättas till uppföranden som är opassande eller oartiga.”*
>
> *Maria Montessori, 1912*

6. ATT UPPTÄCKA TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING

För att kunna arbeta framgångsrikt med planen för likabehandling och mot kränkande behandling krävs att vi aktivt arbetar för att upptäcka kränkande behandling.

6.1 Arbete för att upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling i vår verksamhet

Det är viktigt att vi gör allt vi kan för att upptäcka om trakasserier och annan kränkande behandling förekommer i vår verksamhet. Det gör vi genom:

- att i den dagliga verksamheten ständigt observera respektive barngrupp för att känna av atmosfären i det sociala samspelet mellan barnen. Vi tar barnets alla signaler på allvar och vi tror på det barnet berättar,
- att vi alltid är goda lyssnare och ger barnet den tid det behöver, vi bygger upp ett förtroende mellan barnet och den vuxne. Vi ska aktivt verka för att barnet i alla situationer ska våga berätta om vad som hänt henne/honom eller en kompis,
- att, förutom de dagliga samtalen, genomföra barnsamtal varje termin. Vi samtalar då med varje enskilt barn om hur det mår, vad det tycker om, om hur det trivs, vad det blir glad av och så vidare. Redan på ett tidigt stadium blir det, genom dessa samtal, naturligt för barnet att våga uttrycka sina känslor,
- att klimatet i förskolan diskuteras både spontant och i planerade samlingar med barnen,
- att pedagogen har en tät och nära dialog med föräldrar så att utrymme finns för att ge och få information angående det egna barnet, och
- att rektor kontaktas snarast om något misstänker eller ser att någon form av trakasserier eller kränkande behandling pågår.

6.2 Förskolemiljöns betydelse

Förskolemiljön har stor betydelse för att vi ska kunna upptäcka trakasserier och annan kränkande behandling. Faktorer som bidrar till goda förutsättningar att upptäcka kränkande behandling är

- att lokalerna är stora och öppna med halvväggar som ger bra överblick,
- att pedagogerna roterar och delar upp sig allt efter behov,
- att pedagogerna rör sig bland barnen vid utevistelser.

6.3 Att upptäcka vuxnas trakasserier gentemot barn

För att upptäcka vuxnas trakasserier gentemot barn gör vi följande:

- Vi för samtal med varje enskilt barn. Vi ställer frågor kring barnets relationer med de vuxna i arbetslaget. Följande frågor är lämpliga att ställa: hur trivs du med dina lärare, kan du gå till alla lärare om du har något problem, om inte, vem är det som du inte vill gå till. Frågorna anpassas till barnets ålder och kan kompletteras med bilder.
- Pedagogerna ska ifrågasätta varandras eventuella negativa bemötande av ett barn.

7. ATT UTREDA, ÅTGÄRDA OCH DOKUMENTERA TRAKASSERIER OCH ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING

När personalen får kännedom om eller misstänker att ett barn har blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering i samband med verksamheten, aktiveras förskolans akuta hanteringskedja.
Vi utreder, åtgärdar och dokumenterar utifrån följande fastställda rutiner:

Den pedagog som får kännedom om händelsen ska skyndsamt informera rektorn om det inträffade. Rektor är enligt lag skyldig att skyndsamt anmäla vidare till huvudmannen så snart kännedom finns om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Vi utreder, åtgärdar och dokumenterar så här:

- Pedagog samtalar med det barn som känner sig utsatt för att samla information och erbjuda trygghet. Samtalet dokumenteras i en skriftlig rapport.
- Därefter pratar pedagog med det eller de barn som utövat kränkningen. Samtalet dokumenteras i en skriftlig rapport.
- Ansvarig pedagog kontaktar vårdnadshavarna till samtliga inblandade.
- Ansvarig pedagog informerar övrig personal på avdelningen. En handlingsplan upprättas med syfte att stoppa kränkningarna.
- Daglig uppföljning sker och det dokumenteras hur det fungerar mellan parterna. Vid upprepade kränkningar upprepas åtgärderna med enskilda samtal och kontakt med vårdnadshavare. Ytterligare åtgärder vidtas i syfte att skydda det kränkta barnet. Den dagliga uppföljningen fortgår och dokumenteras.
- Täta samtal genomförs med den som kränker. Vårdnadshavaren bör delta.
- Handlingsplan med nödvändiga åtgärder för det enskilda fallet upprättas. Om så är nödvändigt kontaktas socialtjänsten.
- Tät uppföljning görs tills kränkningarna upphör helt.
- Parallellt med de riktade åtgärderna intensifieras samtalen med hela gruppen kring frågor om kamratskap och liknande.
- Om någon ur personalen i verksamheten uppmärksammar att ett barn kränks av en vuxen ska rektor omedelbart informeras. Rektor övertar då det fulla ansvaret för utredningen och eventuella arbetsrättsliga åtgärder.

8. REFERENSER

Diskrimineringslagen

Lpfö18 Läroplan för förskolan

Skollagen

Skolverkets allmänna råd; Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

FN:s konvention om barnets rättigheter